

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор МГУ

к.ю.н., доцент Громовенко К.В.

« 20 » 08 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОРІВНЯЛЬНЕ АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

Галузь 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність(напрямок підготовки) 293 «Міжнародне право»
(шифр і назва спеціальності)

Назва освітньої програми Міжнародне право

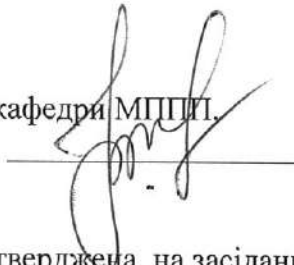
Факультет Інститут права, економіки та кібербезпеки
(назва факультету)

Ступінь вищої освіти(освітньо-кваліфікаційний рівень) початковий рівень
(короткий цикл)

ОДЕСА
2020 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльне адміністративне право» розроблена відповідно до освітньої програми підготовки бакалавра за спеціальністю 293 – Міжнародне право

Розробник: доцент кафедри МППТ,
к.ю.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Протокол № 1 від 07 серпня 2020 р.

В.о. завідувача кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

доц. Цуркану С.І.

07 серпня 2020 р.

Гарант освітньої програми

доц. Андрейченко С.С.

«10» 08 2020 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Рік навчання	
Змістових модулів – 2	2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)	Семестр	
Загальна кількість годин - 120	3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2	Лекції	
	28 год.	10 год.
	Практичні, семінарські	
	28 год.	8 год.
	Лабораторні	
	-	-
	Самостійна робота	
	64 год.	102 год.
	Індивідуальні завдання:	
	-	-
Вид контролю:		
залік	залік	

2. Мета і завдання дисципліни

Навчальна дисципліна «Порівняльне адміністративне право» акцентує увагу на вивченні сучасних моделей організації та діяльності органів публічної адміністрації в порівняльному аспекті, їх взаємодії з фізичними та юридичними особами, правових форм діяльності органів публічної адміністрації, вимоги до форми та змісту їх актів, порядку їх оскарження, основних етапів проходження державної служби, підстав притягнення до адміністративної відповідальності відповідно до актів законодавства України та країн світу.

Мета та завдання дисципліни – набуття теоретичних та практичних знань з адміністративного права, ознайомлення з актуальними проблемами адміністративного права та особливостями адміністративного права іноземних держав та тенденцій застосування правового регулювання в контексті євроінтеграційних процесів та глобалізації.

У результаті вивчення курсу Порівняльне адміністративне право студенти повинні опанувати:

знаннями: організації та діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та приватних осіб (агентів публічної адміністрації), уповноважених здійснювати повноваження органів публічної влади в порядку делегування або адміністративного договору); правових форм діяльності органів публічної адміністрації та актів публічної адміністрації, порядку їх перегляду в судовому та позасудовому порядку; функціонування інституту публічної служби.

уміннями: аналізувати джерела адміністративного права й використати отримані при вивченні курсу знання при рішенні професійних завдань; збору, систематизації, узагальненні отриманої інформації.

3. Формат курсу

В межах курсу проводяться читання лекцій з Порівняльного адміністративного права, починаючи з джерел, предмету та методів правового регулювання адміністративно-правових відносин в Україні та країнах світу і закінчуючи європейськими стандартами діяльності органів публічної адміністрації.

На практичних заняттях студенти демонструють рівень знань з визначеної теми, ведуться диспути та діалоги, а також готують індивідуальні завдання за окремими питаннями, що цікавлять їх найбільше, виступаючи з відповідними доповідями, а також приймають участь в обговоренні усіх тем курсу.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У процесі реалізації програми дисципліни Порівняльне адміністративне право формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел за допомогою використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 1. Знання історичних та політичних процесів розвитку держави, права, окремих правових систем, системи міжнародних відносин.

ФК 4. Розуміння способів захисту національних інтересів власної держави за допомогою міжнародно-правових інструментів.

ФК 5. Уміння самостійно здійснювати наукові дослідження актуальних проблем у сфері міжнародного права, порівняльного правознавства, національного права, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень.

ФК 6. Уміння надавати юридичні висновки й консультації з питань міжнародного права, національного права України та інших держав.

ФК 9. Знання у сфері порівняльного правознавства; розуміння ролі порівняльного цивільного права, порівняльного кримінального права, порівняльного конституційного права, порівняльного судового права для сучасного правозастосування у відповідній сфері.

Результати навчання

РН 2. Демонструвати знання норм матеріального та процесуального національного та зарубіжного права (конституційного, цивільного, кримінального, адміністративного).

РН 8. Демонструвати знання щодо захисту прав та законних інтересів фізичних осіб у міжнародній, іноземних та вітчизняній національних юрисдикціях.

РН 9. Аналізувати джерела міжнародного публічного права, джерела права у правових системах сучасного світу, джерела міжнародного приватного права.

РН 14. Проводити власні дослідження у сфері міжнародного публічного права, порівняльного правознавства, міжнародного приватного права.

1. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Адміністративне право як галузь і наука

Поняття адміністративного права. Предмет і метод адміністративного права. Джерела адміністративного права. Система адміністративного права. Взаємовідносини адміністративного права з іншими галузями права. Роль адміністративного права в регулюванні суспільних відносин.

Тема 2. Державне управління

Загальне поняття управління та його види. Поняття і характеристика державного управління. Співвідношення державного управління і виконавчої влади.

Тема 3. Суб'єкти адміністративного права

Поняття та особливості суб'єктів адміністративного права. Адміністративна правосуб'єктність.

Тема 4. Державна служба та служба в органах місцевого самоврядування в Україні.

Державна служба як різновид публічної служби: поняття, види, моделі та принципи. Правове регулювання та державна політика у сфері державної служби. Правове регулювання статусу державного службовця. Правові питання проходження державної служби.

Тема 5. Адміністративна відповідальність.

Поняття, ознаки та склад адміністративного правопорушення. Поняття, суть та основні риси адміністративної відповідальності.

Тема 6. Поняття та характерні риси адміністративного права зарубіжних країн.

Виникнення адміністративного права зарубіжних країн. Формування адміністративного права у зарубіжних країнах. Предмет адміністративного права у різних правових системах. Предмет адміністративного права у різних правових системах. Предмет адміністративного права в англо-американській правовій системі. Предмет адміністративного права в континентальній правовій системі. Характерні риси публічного адміністрування в зарубіжних країнах. Принципи адміністративного права. Органи публічної адміністрації. Джерела адміністративного права зарубіжних країн. Повноваження глав держав щодо публічної адміністрації. Уряди: склад, повноваження та організація діяльності. Центральні адміністративні структури: їх види та повноваження. Міністерства та їх моделі. Регіональні та місцеві органи публічної адміністрації. Публічна служба: сфера функціонування та сутність. Класифікація публічних службовців. Системи публічної служби. Здійснення кар'єри на публічній службі. Форми діяльності публічної

адміністрації. Адміністративні акти та їх трактування в праві різних держав. Адміністративні договори. Адміністративний розсуд. Адміністративні процедури.

Тема 7. Адміністративне право Польщі

Адміністративно-територіальний устрій Польщі. Система органів державної влади Польщі. Внутрішня структура Сейму, Сенату. Президент Польщі. Виконавча влада Польщі. Судова система Польщі.

Тема 8. Адміністративне право ФРН

Адміністративне право ФРН. Основи організації публічного управління ФРН. Система адміністративного права ФРН. Центральні адміністративні структури ФРН: їх види та повноваження. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації ФРН. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві ФРН. Загальні засади адміністративного судочинства ФРН. Організація публічної та державної служби ФРН.

Тема 9. Адміністративне право Франції

Основи організації публічного управління Франції. Система адміністративного права Франції. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Франції. Центральні адміністративні структури Франції: їх види та повноваження. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Франції. Загальні засади адміністративного судочинства Франції. Організація публічної та державної служби Франції.

Тема 10. Адміністративне право Великобританії

Основи організації публічного управління Великобританії. Система адміністративного права Великобританії. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Великобританії. Центральні адміністративні структури Великобританії: їх види та повноваження. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Великобританії. Загальні засади адміністративного судочинства Великобританії. Організація публічної та державної служби Великобританії. Адміністративне право Італії. Основи організації публічного управління Італії. Система адміністративного права Італії. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Італії. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Італії. Загальні засади адміністративної юстиції Італії. Організація публічної та державної служби Великобританії.

Тема 11. Адміністративне право США та Канади

Основи організації публічного управління США. Система адміністративного права США. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації США. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві США. Центральні адміністративні структури США: їх види та повноваження. Організація публічної та державної служби США.

Адміністративне право Канади. Основи організації публічного управління Канади. Система адміністративного права Канади. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Канади. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Канади. Загальні засади адміністративного судочинства Канади. Організація публічної та державної служби Канади.

Тема 12. Адміністративне право Японії та Китаю

Адміністративне право Японії. Основи організації публічного управління Японії. Система адміністративного права Японії. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Японії. Загальні засади адміністративного судочинства Японії. Організація публічної та державної служби Японії. Адміністративне право Китаю. Основи організації публічного управління Китаю. Система адміністративного права Китаю. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Китаю.

Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Китаю. Організація державної служби Китаю.

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	ТЕМИ	Всього	Аудиторне заняття		Сам.раб.
			у тому числі лекції	семинар	
1.	Адміністративне право як галузь і наука	7	2/1	-	6/10
2.	Державне управління	7	2/1	2/2	6/10
3.	Суб'єкти адміністративного права	7	2/1	2/	6/10
4.	Державна служба та служба в органах місцевого самоврядування в Україні	7	2/1	2/	6/8
5.	Адміністративна відповідальність	5	2/1	2/2	6/8
6.	Поняття та характерні риси адміністративного права зарубіжних країн.	3	4/1	4/2	6/8
7.	Адміністративне право Польщі	3	2/1	2/1	6/8
8.	Адміністративне право ФРН	3	2/1	4/1	6/8
9.	Адміністративне право Франції	3	2/1	2/-	4/8
10.	Адміністративне право Великобританії	3	4/1	4/-	4/8
11.	Адміністративне право США та Канади	3	2/-	2/-	4/8
12.	Адміністративне право Японії та Китаю	3	2/-	2/-	4/8
	ВСЬОГО, годин	120	28/10	28/8	64/102

5. Теми семінарських занять

Тема 1. Адміністративне право як галузь і наука

1. Поняття адміністративного права.
2. Предмет і метод адміністративного права.
3. Джерела адміністративного права.
4. Система адміністративного права.
5. Взаємовідносини адміністративного права з іншими галузями права.

6. Роль адміністративного права в регулюванні суспільних відносин.

Тема 2. Державне управління

1. Загальне поняття управління та його види.
2. Поняття і характеристика державного управління.
3. Співвідношення державного управління і виконавчої влади.

Тема 3. Суб'єкти адміністративного права

1. Поняття та особливості суб'єктів адміністративного права.
2. Адміністративна правосуб'єктність.

Тема 4. Державна служба та служба в органах місцевого самоврядування в Україні.

1. Державна служба як різновид публічної служби: поняття, види, моделі та принципи.
2. Правове регулювання та державна політика у сфері державної служби.
3. Правове регулювання статусу державного службовця.
4. Правові питання проходження державної служби

Тема 5. Адміністративна відповідальність.

1. Поняття й ознаки адміністративного правопорушення.
2. Склад адміністративного правопорушення.
3. Поняття, суть та основні риси адміністративної відповідальності.

Тема 6. Поняття та характерні риси адміністративного права зарубіжних країн.

1. Виникнення адміністративного права зарубіжних країн.
2. Формування адміністративного права у зарубіжних країнах.
3. Предмет адміністративного права у різних правових системах.
4. Характерні риси публічного адміністрування в зарубіжних країнах.
5. Принципи адміністративного права.
6. Органи публічної адміністрації.
7. Джерела адміністративного права зарубіжних країн.
8. Повноваження глав держав щодо публічної адміністрації.
9. Уряди: склад, повноваження та організація діяльності.
10. Центральні адміністративні структури: їх види та повноваження.
11. Міністерства та їх моделі.
12. Регіональні та місцеві органи публічної адміністрації.
13. Публічна служба: сфера функціонування та сутність.
14. Класифікація публічних службовців.
15. Системи публічної служби.
16. Здійснення кар'єри на публічній службі.
17. Форми діяльності публічної адміністрації.
18. Адміністративні акти та їх трактування в праві різних держав.
19. Адміністративні договори.

20. Адміністративний розсуд.
21. Адміністративні процедури.

Тема 7. Адміністративне право Польщі

1. Адміністративно-територіальний устрій Польщі.
2. Система органів державної влади Польщі.
3. Внутрішня структура Сейму, Сенату.
4. Президент Польщі.
5. Виконавча влада Польщі.
6. Судова система Польщі.

Тема 8. Адміністративне право ФРН

1. Адміністративне право ФРН.
2. Основи організації публічного управління ФРН.
3. Система адміністративного права ФРН.
4. Центральні адміністративні структури ФРН: їх види та повноваження.
5. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації ФРН.
6. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві ФРН.
7. Загальні засади адміністративного судочинства ФРН.
8. Організація публічної та державної служби ФРН.

Тема 9. Адміністративне право Франції

1. Основи організації публічного управління Франції.
2. Система адміністративного права Франції.
3. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Франції.
4. Центральні адміністративні структури Франції: їх види та повноваження.
5. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Франції.
6. Загальні засади адміністративного судочинства Франції.
7. Організація публічної та державної служби Франції.

Тема 10. Адміністративне право Великобританії

1. Основи організації публічного управління Великобританії.
2. Система адміністративного права Великобританії.
3. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Великобританії.
4. Центральні адміністративні структури Великобританії: їх види та повноваження.
5. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Великобританії.
6. Загальні засади адміністративного судочинства Великобританії.
7. Організація публічної та державної служби Великобританії.

Тема 11. Адміністративне право США та Канади

1. Основи організації публічного управління США.
2. Система адміністративного права США.
3. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації США.
4. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві США.
5. Центральні адміністративні структури США: їх види та повноваження.
6. Організація публічної та державної служби США.
7. Адміністративне право Канади.
8. Основи організації публічного управління Канади.
9. Система адміністративного права Канади.

10. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Канади.
11. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Канади.
12. Загальні засади адміністративного судочинства Канади.
13. Організація публічної та державної служби Канади.

Тема 12. Адміністративне право Японії та Китаю

1. Адміністративне право Японії.
2. Основи організації публічного управління Японії.
3. Система адміністративного права Японії.
4. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Японії.
5. Загальні засади адміністративного судочинства Японії.
6. Організація публічної та державної служби Японії.
7. Адміністративне право Китаю.
8. Основи організації публічного управління Китаю.
9. Система адміністративного права Китаю.
10. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Китаю.
11. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Китаю.
12. Організація державної служби Китаю.

7. Самостійна робота

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Порівняльне адміністративне право» включається:

1. Обов'язкове знайомство з науковою літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Внесення до конспекту розгорнутого плану відповіді на встановлені питання до кожного семінарського заняття, згідно програми курсу.
3. Обов'язкове конспектування матеріалів до тем, винесених на самостійний розгляд студентів, згідно тематичного плану дисципліни.
4. Підготовка та виконання реферату/доповіді/есе.
5. Пошукова робота з Інтернет-ресурсами.
6. Підготовка до семестрового контролю.
7. Підготовка до заліку.

Виконуючи самостійну роботу, студент знайомиться з рекомендованою в робочій програмі курсу літературою, яку він бере в бібліотеці чи в Інтернет ресурсах. Прочитані матеріали студент акумулює у власному конспекті у вигляді коментарів та нотаток до кожного пункту плану семінарського заняття та до окремих тем, винесених в робочій програмі на самостійне ознайомлення.

Конспект із виконаним завданням подається викладачу на перевірку під час проведення відповідного семінарського заняття, або в інший, визначений викладачем час.

Загальний підсумок самостійної роботи з вивчення курсу студент показує під час заліку. Питання з кожної теми, які треба розглянути та законспектувати, вказані у таблиці.

8. Індивідуальні завдання

Тематика наукових доповідей

Творче есе на обраною темою в рамках однієї з таких тематик:

1. «Роль адміністративного права у правових системах»
2. «Особливості адміністративного права зарубіжних країн».
3. «Порівняння адміністративної відповідальності»

9. Методи навчання

Використані методи навчання:

- за джерелом передачі та сприймання навчальної інформації - словесні, наочні, практичні;
  - за характером пізнавальної діяльності - пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький;
  - залежно від основної дидактичної мети і завдань - методи оволодіння новими знаннями, формування вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок; методи усного викладу знань, закріплення навчального матеріалу, самостійної роботи студентів з осмислення й засвоєння нового матеріалу роботи із застосування знань на практиці та вироблення вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок;
  - класифікація з точки зору цілісного підходу до діяльності у процесі навчання - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; стимулювання й мотивація студента, контролю, самоконтролю, взаємоконтролю і корекції, самокорекції, взаємокорекції в навчанні.
- Доцільно виділяти чотири великих групи методів навчання.

I група методів: **Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.**

- словесні методи - бесіда, лекція.
- наочні методи - ілюстрація, демонстрація
- практичні методи: аналіз навчальних кримінальних справ, моніторинг ЗМІ, практичні роботи, реферати учнів
- Індуктивні методи. У практичній педагогіці індукція втілюється у принципі: від часткового до загального, від конкретного до абстрактного.
- Дедуктивний метод активніше розвиває абстрактне мислення, сприяє засвоєнню навчального матеріалу на основі узагальнень.
- репродуктивні методи
- творчі, проблемно-пошукові методи
- Проблемний метод
- навчальна робота під керівництвом викладача;
- самостійна робота учнів поза контролем викладача.

II група методів: **Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.**

- роз'яснення мети навчального предмета;
- вимоги до вивчення предмета (орфографічні, дисциплінарні, організаційно-педагогічні);
- заохочення та покарання в навчанні: оцінка студента за успіхи, усне схвалення та осуд педагога.
- створення ситуації інтересу при викладанні того чи іншого матеріалу;
- пізнавальні рольові ігри, навчальні дискусії

III група методів: **Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.**

- Основними функціями оцінювання навчальних досягнень є:
- контролююча, що передбачає визначення рівня досягнень окремого студента, виявлення рівня готовності до засвоєння нового матеріалу;
  - навчальна - зумовлює таку організацію оцінювання навчальних досягнень, коли його проведення сприяє повторенню, уточненню та систематизації навчального матеріалу, удосконаленню підготовки студента;
  - діагностично-коригуюча, що допомагає з'ясувати причини труднощів, які виникають під час навчання, виявити прогалини у знаннях і вміннях та корегувати його діяльність, спрямовану на усунення недоліків;
  - стимулюючо-мотиваційна, що визначає тему, таку організацію оцінювання навчальних досягнень, коли його проведення стимулює бажання покращити свої результати, розвиває відповідальність і сприяє змагальності, формує мотиви навчання;

- виховна, що передбачає формування вміння відповідально й зосереджено працювати, застосовувати прийоми контролю та самоконтролю, розвиток якостей особистості: працелюбності, активності, охайності тощо.

Ця система спирається на загальнонавчаний дидактичний принцип міцності знань, умінь і навичок, який базується на таких вимогах:

- систематичність обліку та контролю;
- всеохопленість (усебічність, повнота) обліку та контролю;
- диференційованість (за окремим предметом) та індивідуальність (за стилем і формами контролю);
- об'єктивність оцінювання;
- урізноманітнення видів і форм контролю в діяльності викладача;
- єдність вимог до контролю з боку всього педагогічного колективу.

IV група методів: **Бінарні, інтегровані (універсальні) методи.**

Бінарні - подвійні, коли метод і форма зливаються в єдине ціле або два методи поєднуються в один.

словесні, наочні та практичні, об'єднавши їх за відповідними формами та визначивши чотири рівні їх застосування:

- на інформаційному, або догматичному, рівні словесна форма набуває бінарного характеру словесно-інформаційного методу;
- на проблемному, або аналітичному, рівні словесна форма набуває бінарного характеру словесно-проблемного методу;
- на евристичному, або пошуковому, рівні словесна форма набуває характеру словесно-евристичного методу;
- на дослідному рівні словесна форма набуває характеру словесно-дослідницького методу.

Інтегровані (універсальні) - це поєднання трьох-п'яти методів у єдине ціле під час організації навчання.

10. Методи контролю

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовленості студентів до виконання конкретної роботи, а також отримання оперативної інформації щодо якості засвоєння навчального матеріалу, керування навчальним процесом й вдосконалення методики проведення занять, а також стимулювання самостійної роботи студентів. Він здійснюється під час проведення практичних занять.

Бали за поточний контроль з дисципліни дорівнюють середньо-виведеній оцінці поточної успішності студента (тобто оцінка складається з оцінок, одержаних під час практичних занять, які додаються і діляться на кількісний показник оцінок).

Поточний контроль успішності студента оцінюється за п'ятибальною шкалою. Якщо студент жодного разу не відповідав на практичних заняттях та за відповідний поточний контроль не має ніякої оцінки, то на цій підставі він не може бути допущеним до складання іспитів та заліків.

Підсумковий контроль потрібен щодо визначення результатів навчання на певному кваліфікаційному рівні або на окремих його завершальних етапах (ступеня досягнення навчальної мети з дисципліни, групи дисциплін, або її розділам). Підсумковий контроль включає семестровий контроль та державну атестацію студентів.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового іспиту, семестрового диференційованого заліку або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою. Результати семестрового контролю фіксуються в екзаменаційній відомості та заліковій книжці студента.

Заліки є формою перевірки засвоєння студентами навчального матеріалу, виконання курсових робіт, програм практик. Заліки можуть встановлюватися з дисципліни в цілому, або за її розділами. Заліки проводяться усно або письмово.

Заліки приймаються викладачем, який проводить заняття в групі, або тим, хто читає лекції з даної дисципліни. Викладач, як правило, виставляє заліки студентам, ще до початку заліку за результатами поточного контролю.

Результати заліків оцінюються: «зараховано», «не зараховано». Згідно навчальних планів в НУ «ОЮА» захист курсової роботи й практики оцінюється заліком з диференційованою оцінкою. Задовільні оцінки заліків заносяться у залікову відомість й залікові книжки студентів. Оцінки «не зараховано», «незадовільно» відмічають тільки у заліковій відомості.

Студент, який отримав при складанні заліку оцінку «не зараховано» або «незадовільно», має право повторно скласти залік з дозволу декана факультету (директора інституту) у встановленому порядку.

Якщо студент повторно не склав залік, він втретє складає залік перед комісією, до складу якої повинні входити не менш, ніж три викладача з кафедри, на якій викладається дисципліна, які призначаються завідувачем кафедри.

У разі неявки студента на залік, у заліковій відомості робиться відмітка «не з'явився», яка завіряється підписом викладача.

Студент, який не з'явився на залік без поважної причини, вважається невстигаючим й підлягає відрахуванню з академії або йому дозволяється скласти залік у порядку ліквідації академічної заборгованості.

Семестровий іспит – це форма підсумкового контролю засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр, що проводиться як контрольний захід.

Проведення семестрових іспитів має мету перевірити й оцінити навчальну роботу студентів, рівень отриманих ними знань та вміння користуватися цими знаннями під час рішення практичних завдань. Іспити проводяться в період екзаменаційних сесій.

Студенти допускаються до семестрових іспитів за умов, що вони склали всі семестрові заліки з дисциплін, передбачених у поточному семестрі й захистили курсову роботу.

На семестровий іспит студент приходить з заліковою книжкою, яку пред'являє викладачу на початку іспиту.

Семестровий іспит приймається, як правило, лектором даного потоку. Форма проведення семестрового іспиту (усна чи письмова) визначається кафедрою й затверджується деканом факультету.

Результати семестрового іспиту оцінюються згідно з чотирибальною системою оцінювання: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно». Задовільна оцінка заноситься у екзаменаційну відомість й в залікову книжку студента, а незадовільна – тільки у відомість. Екзаменаційні відомості складаються в одному екземплярі, підписуються деканом факультету; після складання іспитів остаточно оформлюються, одразу ж здаються до деканату та зберігаються там як документи строгої звітності до закінчення студентами академії, після чого вони здаються на зберігання до архіву як документи постійного зберігання.

Оцінка оголошується студенту одразу ж після закінчення відповіді.

Студент, який отримав на семестровому іспиті оцінку «незадовільно», має право повторно скласти іспит з дозволу декана факультету у встановленому порядку.

Якщо студент повторно отримав оцінку «незадовільно» при складанні семестрового іспиту, за його бажанням він може бути допущений деканом факультету до складання семестрового іспиту у третій раз. Втретє студент складає семестровий іспит перед комісією, до складу якої повинні входити не менш, ніж три викладача на чолі з завідувачем кафедрою, на якій викладається дисципліна, які призначаються деканом факультету.

У разі неявки студента на семестровий іспит в екзаменаційній відомості робиться відмітка «не з'явився», яка завіряється підписом викладача.

Викладач має право виставити студенту оцінку до початку семестрового іспиту за результатами його участі у практичних заняттях, конференціях або інших видах навчальних занять з даної дисципліни, але не нижче «добре». Для цього він на початку екзаменаційної сесії доповідає на засіданні кафедри про результати поточного контролю і на підставі цього виноситься рішення

кафедри щодо того, хто з студентів може отримати семестровий іспит за результатами поточного контролю.

Підсумковий контроль у формі заліку за наступним списком питань :

1. Поняття адміністративного права.
2. Предмет і метод адміністративного права.
3. Джерела адміністративного права.
4. Система адміністративного права.
5. Взаємовідносини адміністративного права з іншими галузями права.
6. Роль адміністративного права в регулюванні суспільних відносин.
7. Загальне поняття управління та його види.
8. Поняття і характеристика державного управління.
9. Співвідношення державного управління і виконавчої влади.
10. Поняття та особливості суб'єктів адміністративного права.
11. Адміністративна правосуб'єктність.
12. Державна служба як різновид публічної служби: поняття, види, моделі та принципи.
13. Правове регулювання та державна політика у сфері державної служби.
14. Правове регулювання статусу державного службовця.
15. Правові питання проходження державної служби
16. Поняття й ознаки адміністративного правопорушення.
17. Склад адміністративного правопорушення.
18. Поняття, суть та основні риси адміністративної відповідальності.
19. Виникнення адміністративного права зарубіжних країн.
20. Формування адміністративного права у зарубіжних країнах.
21. Предмет адміністративного права у різних правових системах.
22. Характерні риси публічного адміністрування в зарубіжних країнах.
23. Принципи адміністративного права.
24. Органи публічної адміністрації.
25. Джерела адміністративного права зарубіжних країн.
26. Повноваження глав держав щодо публічної адміністрації.
27. Уряди: склад, повноваження та організація діяльності.
28. Центральні адміністративні структури: їх види та повноваження.
29. Міністерства та їх моделі.
30. Регіональні та місцеві органи публічної адміністрації.
31. Публічна служба: сфера функціонування та сутність.
32. Класифікація публічних службовців.
33. Системи публічної служби.
34. Здійснення кар'єри на публічній службі.
35. Форми діяльності публічної адміністрації.
36. Адміністративні акти та їх трактування в праві різних держав.
37. Адміністративні договори.
38. Адміністративний розсуд.
39. Адміністративні процедури.
40. Адміністративно-територіальний устрій Польщі.
41. Система органів державної влади Польщі.
42. Внутрішня структура Сейму, Сенату.
43. Президент Польщі.
44. Виконавча влада Польщі.
45. Судова система Польщі.
46. Адміністративне право ФРН.

47. Основи організації публічного управління ФРН.
48. Система адміністративного права ФРН.
49. Центральні адміністративні структури ФРН: їх види та повноваження.
50. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації ФРН.
51. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві ФРН.
52. Загальні засади адміністративного судочинства ФРН.
53. Організація публічної та державної служби ФРН.
54. Основи організації публічного управління Франції.
55. Система адміністративного права Франції.
56. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Франції.
57. Центральні адміністративні структури Франції: їх види та повноваження.
58. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Франції.
59. Загальні засади адміністративного судочинства Франції.
60. Організація публічної та державної служби Франції.
61. Основи організації публічного управління Великобританії.
62. Система адміністративного права Великобританії.
63. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Великобританії.
64. Центральні адміністративні структури Великобританії: їх види та повноваження.
65. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Великобританії.
66. Загальні засади адміністративного судочинства Великобританії.
67. Організація публічної та державної служби Великобританії.
68. Основи організації публічного управління США.
69. Система адміністративного права США.
70. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації США.
71. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві США.
72. Центральні адміністративні структури США: їх види та повноваження.
73. Організація публічної та державної служби США.
74. Адміністративне право Канади.
75. Основи організації публічного управління Канади.
76. Система адміністративного права Канади.
77. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Канади.
78. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Канади.
79. Загальні засади адміністративного судочинства Канади.
80. Організація публічної та державної служби Канади.
81. Адміністративне право Японії.
82. Основи організації публічного управління Японії.
83. Система адміністративного права Японії.
84. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Японії.
85. Загальні засади адміністративного судочинства Японії.
86. Організація публічної та державної служби Японії.
87. Адміністративне право Китаю.
88. Основи організації публічного управління Китаю.
89. Система адміністративного права Китаю.
90. Форми управлінської діяльності публічної адміністрації Китаю.
91. Способи адміністративно-правового захисту в адміністративному праві Китаю.
92. Організація державної служби Китаю.

11. Шкала оцінювання

11.1. Критерії національної шкали

На оцінку «відмінно» (5 балів) - заслугоує повна, правильна і точна відповідь студента, яка свідчить про те, що він володіє навчальним матеріалом, термінами, може чітко висловлювати свою думку, порівнювати, робити логічні висновки, що крім матеріалу, яким студент оволодів у процесі вивчення навчальної дисципліни, що окрім матеріалів підручнику, він використовував додаткові матеріали: нормативно-правові акти, монографічну та іншу літературу.

На оцінку «добре» (4 бали) - заслугоує повна і правильна відповідь, яка вказує на те, що студент взагалі володіє навчальним матеріалом, термінами, може висловити свою думку, зробити порівняльний аналіз, логічні висновки, але його знання, в основному, базуються на матеріалах підручнику або навчального посібнику.

На оцінку «задовільно» (3 бали) - заслугоує правильна, але неповна відповідь, яка свідчить про те, що студент вивчав матеріал, але не може логічно та повно висловити свою думку, з будь-яких умов не може зробити порівняльного аналізу, що знання його носять обмежений рамками підручнику матеріал.

На оцінку «незадовільно» (2 бали) - заслугоує відповідь, яка є неправильною та неповною, свідчить про те, що студент не розуміє значення термінів, не може ними апелювати.

На оцінку «незадовільно» (1 бал) – заслугоує відсутність відповіді студента на поставлене запитання, або відсутність без поважних причин самого студента під час проведення поточного або підсумкового контролів.

10.2. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з навчальної дисципліни.
2. Плани практичних занять із навчальної дисципліни.

13. Рекомендована література

1. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / Автор-упорядник В.П. Тимошук. – К.: Факт, 2003. – 496 с.
2. Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України / Автор-упорядники І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда. – К.: Факт, 2003. – 536 с.
3. Адміністративне деліктне законодавство: Зарубіжний досвід та пропозиції реформування в Україні / Автор-упорядник О.А. Банчук. – К.: Книги для бізнесу, 2007. – 912 с.

4. Адміністративне право в контексті європейського вибору України / Збірник наукових праць. – К.: Міленіум, 2004. – 196 с.
5. Адміністративне право зарубіжних країн: курс лекцій / за ред. О.В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2014. – 528 с.
6. Банчук О.А. Публічне і приватне право: історія українських вчень і сучасність. – К.: Конус-Ю, 2008. – 184 с.
7. Банчук О.А., Куйбіда Р.О. Вимоги статті 6 Конвенції про захист прав людини та основних свобод до процедури здійснення судочинства. – К.: «ІКЦ «Леста»», 2005. – 116 с.
8. Брэбан Г. Французское административное право – Пер. с фр. / Под ред. и со вступ. ст. С.В. Боботова. – М.: Прогресс, 1988. – 488 с.
9. Галлиган Д., Полянский В.В., Стариков Ю.Н. Административное право: история развития и основные современные концепции. – М.: Юристъ, 2002. – 410 с.
10. Доступ до інформації та електронне урядування / Автори-упорядники М.С. Демкова, М. Фігель. – К.: Факт, 2004. – 336 с.
11. Ефективна публічна адміністрація (довідник для міністрів) // Автори-упорядники: І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук. – Київ, 2006. – 32 с.
12. Куйбіда Р.О., Тимошук В.П. Розвиток адміністративної юстиції в країнах колишнього Радянського Союзу / К.: Книги для бізнесу, 2010. – 144 с.
13. Нова влада - виклики модернізації – К.: "К.І.С.", 2011. – 260 с.
14. Опозиція корисна для вас. Досвід Великої Британії та пропозиції для України // Автори-упорядники: І.Б. Коліушко, А.В. Кірмач, К. Бурнет, С. Конончук – Київ, 2007. – 36 с.
15. Оцінка якості адміністративних послуг // Тимошук В.П., Кірмач А.В. – К.: Факт, 2005. – 88 с.
16. Очерки современного административного права Китая – Ло Хаоцай. – М.: Книгодел, 2010. – 348 с.
17. Правова допомога: Зарубіжний досвід та пропозиції для України / Автори-упорядники О.А. Банчук, М.С. Демкова. – К.: Факт, 2004. – 336 с.
18. Принцип верховенства права: проблеми теорії та практики: у двох книгах / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка; [ред. кол.: Ю.С. Шемшученко (голова)] / Книга друга: Принцип верховенства права у діяльності держави та в адміністративному праві / Відп. ред. В.Б. Авер'янов. – К.: Конус-Ю, 2008. – 314 с.
19. Прозорість влади – умова належного урядування (аналіз та рекомендації) / За загальною редакцією М. Демкової. – Київ, 2008. – 52 с.
20. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / За заг. ред. Тимошука В.П., Школика А.М. – К.: Конус-Ю, 2007. – 735 с.
21. Пухтецька А.А. Порівняльне адміністративне право як навчальна дисципліна: методика викладання циклу лекцій / А.А. Пухтецька // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 1. – С. 118-126.
22. Розвиток публічного права в Україні (доповідь за 2005-2006 роки) // За заг.ред. Н.В. Александрової, І.Б. Коліушка. – К.: Вид. Конус-Ю, 2007. – 496 с.
23. Розвиток публічного права в Україні (доповідь за 2007-2008 роки) / за заг.ред. Н.В. Александрової, І.Б. Коліушка. – К.: Конус-Ю, 2009. – 584 с.
24. Розвиток публічного права в Україні (доповідь за 2009-2010 роки) // За заг. ред. Н.В. Александрової, І.Б. Коліушка. – К.: Вид. Конус-Ю, 2011. – 726 с.
25. Статус органів публічного обвинувачення: міжнародні стандарти, зарубіжне законодавство і пропозиції щодо реформування в Україні / За заг. редакцією О.А. Банчука. – К.: Атіка, 2012. – 264 с.
26. Судовий захист прав і свобод людини від порушень з боку Парламенту, Президента, Уряду України: матеріали конференції, м. Київ, 23 січня 2012 року Центр політико-правових реформ; уп. Ю. Кириченко. – К.: Атіка, 2012. – 80 с.

27. Центри надання адміністративних послуг: створення та організація діяльності: Практичний посібник, Видання 2-ге, доповнене і доопрацьоване / За заг. ред. В.П. Тимошука. – Київ, СПД Москаленко О.М., 2011. – 432 с.
28. Школик А.М. Порівняльне адміністративне право: Навч. посібник для юридичних факультетів та факультетів міжнародних відносин. – Львів: ЗУКЦ, 2007. – 308 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.rada.gov.ua/> - Офіційний веб-портал Верховної Ради України
2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України
3. <http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал
4. <http://studrada.com.ua/libonline> - Центральний юридичний портал України
5. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> - Єдиний державний реєстр судових рішень
6. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
7. <https://supreme.court.gov.ua/> - Офіційний веб-портал Верховного Суду
8. База рішень Європейського суду з прав людини HUDOC database
<http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng>
9. Міністерство закордонних справ України <http://mfa.gov.ua>